

ป ก ิ ณ ก ะ

การจัดการความรู้ โครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางจิต (บั น ดิ น บั น อ า ชี พ สู้ ชี วิ ต อี ส ร ะ)

ศิริลักษณ์ ลวณะสกุล*, สุमितตรา บัวระภา**

บทนำ

การสร้างคุณค่าให้กับคนพิการทางจิตโดยให้โอกาสในการแสดงศักยภาพ พัฒนาการเรียนรู้ชีวิต การปรับตัวเข้าสู่สังคม การพัฒนาคุณค่าด้านการงาน ในขณะเดียวกันหากมีรายได้ตอบแทนในอัตราที่เหมาะสม คนพิการทางจิตเหล่านี้ จะเกิดคุณค่าในตนเอง สามารถดำเนินชีวิตในสังคมและชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางจิต เพื่อให้คนพิการทางจิตสามารถประกอบอาชีพ และสามารถดำรงชีวิตอิสระได้ด้วยตนเองในสังคม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์ โดยกลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ ได้ดำเนินโครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางจิต (บั น ดิ น บั น อ า ชี พ สู้ ชี วิ ต อี ส ร ะ) เพื่อให้คนพิการทางจิต ได้ฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพฝึกทักษะการดูแลตนเอง การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น (Social skill) การมีความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าด้านการงาน ตลอดจนคนพิการทางจิตสามารถดำเนินชีวิตอิสระได้ด้วยตนเอง

โครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางจิต (บั น ดิ น บั น อ า ชี พ สู้ ชี วิ ต อี ส ร ะ) ได้นำ “การสร้างบ้านดิน” มาเป็นเครื่องมือในการฝึกทักษะการดูแลตนเอง การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น (Social skill) และการสร้างการเห็นคุณค่าด้านการงาน เนื่องด้วย ประการแรก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีโครงการสนับสนุนการสร้างบ้านเกิดไท่ องค์ราชันสำหรับคนยากไร้ให้มีที่อยู่อาศัย ในแต่ละตำบล ประการที่สอง พื้นที่มีทุนทางสังคมที่ดี ทั้ง “ทุนปัญญา” มีปราชญ์ที่เชี่ยวชาญทางด้าน การสร้างบ้านดินจากวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบกับมี “ทุนทรัพยากร” ซึ่งเป็นดินที่มีความพิเศษแตกต่างจากพื้นที่อื่น ประการสุดท้ายคนพิการทางจิตในพื้นที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เดิมในด้าน “งานก่อสร้างช่างไม้” อยู่แล้ว ดังนั้นการนำ “ทุนปัญญา” “ทุนทรัพยากร” และ “โครงการสร้างบ้านเกิดไท่ องค์ราชัน” ในพื้นที่ มาเป็น การฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ “การสร้างบ้านดิน” สำหรับคนพิการทางจิต และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมจึงนำมาถอดบทเรียน

*นักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์

**นักกิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์

การถอดบทเรียน คือการทบทวน และสรุปประสบการณ์การดำเนินโครงการที่ผ่านมา เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จรวมถึงเป็นการค้นหา “บทเรียน” จากการทำงานโดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกผ่านกระบวนการการสนทนากลุ่ม (Focus-group) แล้วจัดบันทึกเป็นแนวทางหรือบทเรียน นำไปสู่การพัฒนาการทำงานโครงการในครั้งใหม่ในลักษณะเดียวกันในอนาคต

และเพื่อให้ได้ทราบว่า การดำเนินโครงการที่ผ่านมาผลเป็นอย่างไร ก่อให้เกิดความสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ และเกิดบทเรียน เรียนรู้จากการทำงานร่วมกันอันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการทำงานโครงการในครั้งใหม่ในลักษณะเดียวกันในอนาคต จึงได้เกิดการถอดบทเรียน การดำเนินโครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการทางจิต (ปันดิน ปันอาชีพ ผู้ชีวิตอิสระ) ครั้งนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดการความรู้จากประสบการณ์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาการทำงานโครงการในครั้งต่อไป

2. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

กลุ่มเป้าหมาย

1. คนพิการทางจิตที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน

1. ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group)
2. ใช้เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective technique)

ประเด็นของการถอดบทเรียน

ประกอบด้วยชุดคำถาม 4 ชุดคำถาม

คำถามชุดที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมใจและข้อมูล

1. อะไรที่ทำให้สมาชิกมีความประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ ที่ผ่านมา

2. สมาชิกมีความคาดหวังกับโครงการนี้อย่างไร

3. ขอให้สมาชิกเล่าถึงกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ รายละเอียดกิจกรรม และผลที่ได้รับ/ได้เรียนรู้

คำถามชุดที่ 2 เพื่อค้นหาความสำเร็จที่เกิดขึ้น

4. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “ตาม” ที่คาดหวัง มุ่งหวังต่อตนเอง ต่อโครงการ และเพื่อนร่วมโครงการ

5. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “มากกว่า” ที่คาดหวังกับตนเอง โครงการ และต่อเพื่อนร่วมโครงการ

6. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “น้อยกว่า” ที่คาดหวังกับตนเอง โครงการ และต่อเพื่อนร่วมโครงการ

คำถามชุดที่ 3 เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ

7. เล่าถึงปัจจัยที่ทำให้สำเร็จ และสิ่งที่เป็นอุปสรรค

คำถามชุดที่ 4 เพื่อค้นหา “บทเรียน” จากการทำงาน

8. อะไรที่โครงการนี้ “ดี” ควรทำต่อเพราะอะไร

9. อะไรที่โครงการนี้ “ควรปรับปรุง” เพราะอะไร

เนื้อหาจากการดำเนินการถอดบทเรียน

1. อะไรที่ทำให้สมาชิกมีความประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการบ้านดิน ที่ผ่านมา

- สมาชิกมีความประสงค์ที่จะเรียนรู้การใช้ชีวิตด้วยตัวเอง และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

- สมาชิกเคยได้รับความรู้และเห็นลักษณะบ้านที่สร้างมาจากดิน สมาชิกมีความคิดที่อยากเห็นผลงาน “บ้านดิน” ที่เกิดจากฝีมือของตัวเอง

- สมาชิกมีความสนใจที่จะฝึกอาชีพเป็นทุนเดิมจึงตัดสินใจมาเข้าร่วมโครงการ

- สมาชิกเคยศึกษาดูงานบ้านดินและ

เห็นว่าสามารถทำและอยู่ได้จริง จึงอยากนำความรู้ที่ได้มาทำบ้านดินที่เป็นฝีมือของตนเอง

- สมาชิกมีประสบการณ์และความสามารถในงานก่อสร้างมาก่อน คิดว่าความรู้เหล่านี้จะมีใช้ในการสร้างบ้านดินได้

- สมาชิกมองว่าเป็นโครงการที่ดี ที่จะทำให้ตนเองมีความรู้และสามารถนำมาประกอบอาชีพได้จริง

- สมาชิกมองว่าไม่ได้ฝึกทำบ้านดินเพียงลำพัง แต่ยังมีสมาชิกผู้พิการทางจิตอื่นที่เข้าร่วมโครงการนี้

2. สมาชิกมีความคาดหวังกับโครงการบ้านดินอย่างไร

- คาดหวังว่าจะมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการทำบ้านดิน และนำความรู้ที่ได้มาสร้างบ้านดินด้วยฝีมือของตนเอง

- สมาชิกคาดหวังให้คนในชุมชนเห็นความสามารถของตนเอง และยอมรับคนพิการทางจิตว่าสามารถทำได้

- สมาชิกอยากเห็นบ้านดินที่สร้างขึ้นมา เป็นตัวอย่างให้สมาชิกบ้านดินรุ่นต่อไปได้เห็น

- สมาชิกคาดหวังให้มีคนสนใจ และจ้างสมาชิกไปสร้างบ้านดินในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หรือบ้านสำหรับผู้ยากไร้

3. ขอให้สมาชิกเล่าถึงกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ รายละเอียดกิจกรรม และผลที่ได้รับ/ได้เรียนรู้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	รายละเอียดกิจกรรม	ผลที่ได้รับ/ได้เรียนรู้
กิจวัตรประจำวัน	สมาชิกทุกคน	ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น ตื่นนอน แปรงฟัน อาบน้ำ เก็บที่นอน	- สามารถดูแลตนเองได้เรียบร้อย และทันเวลาในการเตรียมตัวเข้าทำงาน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	รายละเอียดกิจกรรม	ผลที่ได้รับ/ได้เรียนรู้
ออกกำลังกายตอนเช้า	สมาชิกทุกคน	วิ่งออกกำลังกาย	- ช่วยให้ร่างกายมีพร้อมก่อนที่จะเริ่มทำงาน - ช่วยคลายเครียด - สดชื่น ร่างกายแข็งแรง
การรับประทานยา	สมาชิกทุกคน	คุณลาภยา ซื้อตัวเอง รับประทานยาให้ตรงเวลา	- ต้องจัดยารับประทานเอง ดูแลตัวเองทำให้มั่นใจขึ้น - เห็น ความสำคัญของการรับประทานยา เพราะถ้าไม่รับประทานยาก็คงป่วยซ้ำ และไม่ได้ทำงานที่ตัวเองรัก
งานบ้านงานครัว	สมาชิกทุกคน	- จัดเตรียมอาหาร สั่งรายการอาหาร ล้างทำความสะอาดถ้วยชาม - กวาดบ้าน ซักผ้า ทำความสะอาดห้องน้ำ	- ทุกคนมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ดี - มีการจัดตารางการทำงานของแต่ละคนที่ชัดเจน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดตารางการทำงาน
สมาธิบำบัดและการพูดคุยกลุ่มย่อย	เจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงสมาชิกทุกคน	ฝึกฝนสมาธิบำบัด พูดคุยกลุ่มย่อยในประเด็นต่างๆ ก่อนเริ่มงาน	- ช่วยทำให้ร่างกายและจิตใจสบาย - มีสมาธิมากขึ้นก่อนการทำงาน - ร่วมกันสร้างกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน - ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	สมาชิกทุกคน	เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และพื้นที่ในการทำงาน	- ทุกคนมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี - มีความสุขที่ทุกคนทำงานช่วยเหลือกัน
ตกดิน	สมาชิกหนึ่งสมาชิกสองสมาชิกสาม	ใช้จอบตักดินใส่ถุงก็จำนวน 13 ถุงก็ต่อ 1 กระบะ	- รู้สึกเหนื่อยแต่ไม่รู้สึกท้อเพราะทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - ทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายได้ทันเวลา - พอใจกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพราะมองว่าตัวเองมีความสามารถในด้านนี้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	รายละเอียดกิจกรรม	ผลที่ได้รับ/ได้เรียนรู้
ทำส่วนผสม	สมาชิกสี่ สมาชิกห้า สมาชิกหก	นำดินที่เตรียมไว้ ปูนและ น้ำ ผสมใส่ในกระบะ ด้วย อัตราส่วน ดิน 13 บุงก็ ปูน ครึ่งกระสอบและน้ำ 4 ถัง ผสมโดยใช้จอบ	- รู้สึกเหนื่อยและบางครั้งก็มีความ คิดที่จะเปลี่ยนบทบาทไปทำหน้าที่ อื่นบ้าง - มีเพื่อนสมาชิกคนอื่นเข้ามาสลับ หน้าที่หน้าที่ช่วยเหลือ ทำให้รู้สึก หายเหนื่อยและมีความสุข - หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สมาชิก รู้สึกว่าจะเหมาะสมกับความสามารถ ของตนเองดี
อัดบล็อก ลงแบบ	สมาชิกเจ็ด สมาชิกแปด	สำรวจพื้นที่สำหรับตาก ก้อนดิน ล้างทำความสะอาด บล็อกและนำส่วนผสมที่ ได้ มาอัดลงในบล็อก กดให้ แน่น ปาดให้เรียบและช่วย กันยกบล็อกออก	- มีความสุขที่ได้ทำงานและช่วย เหลือกัน - รับรู้ว่าเพื่อนมีน้ำใจ - เรียนรู้การทำงานเป็นทีมร่วมกับ สมาชิกอื่นๆ - รู้สึกพอใจกับผลงานที่ทำและ เมื่อ เปรียบเทียบกับครั้งแรกที่ทำพบว่า ทีมทำได้ดีขึ้น เห็นการเปลี่ยนแปลง
เก็บอุปกรณ์	สมาชิกทุกคน	ล้างเครื่องมือ เก็บอุปกรณ์ ไว้สำหรับงานครั้งต่อไป	- ทุกคนช่วยเหลือกัน ไม่มีใครพัก เพราะทุกคนช่วยกันทำ จึงเสร็จ พร้อมกัน
ออกกำลังกายตอน เย็น เช่น เล่นกีฬา ตะกร้อ	สมาชิกทุกคน	เล่นแข่งขันตะกร้อ	- ต้องระมัดระวังในการเล่น เพราะ อาจเกิดอันตรายจากท่าที่เตะ เช่น ข้อ เท้าพลิก บาดเจ็บจากการออกท่าทาง - รู้สึกสนุก ผ่อนคลาย
เขียนบันทึก	สมาชิกทุกคน	เขียนบันทึกประจำวัน/เล่า เรื่องราวในการทำกิจกรรม	- ได้ย้อนเรื่องราวในแต่ละวัน ทำให้ ภูมิใจ มีความสุข ถ่ายทอดออกมา เป็นตัวหนังสือ - เป็นการทบทวนองค์ความรู้ใน แต่ละวันที่ได้เรียนและได้ลงมือทำ - สามารถเก็บบันทึกไว้เป็นที่ระลึก เตือนความทรงจำ - พอเขียนได้ ก็กลัวว่าจะเขียนผิด

4. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “ตาม” ที่คาดหวัง มุ่งหวังต่อตนเอง ต่อโครงการ และเพื่อนร่วมโครงการ

ต่อตนเอง	ต่อโครงการ	ต่อเพื่อนร่วมโครงการ
- เกิดประสบการณ์ มีองค์ความรู้ การทำบ้านดิน - บ้านที่สร้างขึ้นเป็นลักษณะบ้านดินที่มาจากฝีมือของตัวเอง - มีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้า - ตัวเองสามารถใช้ชีวิตด้วยตัวเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น - ตนเองจะได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถ ทำได้ จากคนในชุมชน	- โครงการนี้จะทำให้ทีมมีความรู้ และทักษะในการทำบ้านดิน - ความรู้ที่ได้ สมาชิกจะสามารถนำไปสร้างบ้านดินของตนเองได้ด้วยตัวเอง	- สมาชิกทีมช่วยเหลือกัน สอนงานซึ่งกันและกัน - สมาชิกทุกคนอยู่ในกฎระเบียบของบ้าน - สมาชิกทีมบ้านดินใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้

5. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “มากกว่า” ที่คาดหวังกับตนเอง โครงการ และต่อเพื่อนร่วมโครงการ

ต่อตนเอง	ต่อโครงการ	ต่อเพื่อนร่วมโครงการ
- มีความมั่นใจมากขึ้นในการทำงานร่วมกับคนอื่น - การดูแลตนเองดีขึ้น ใส่ใจสุขภาพตัวเองมากขึ้น - มีความรู้จรรยาบรรณมากขึ้น ให้ค่าสำคัญกับรามามากขึ้น - มีความภาคภูมิใจ มีกำลังใจ - ค้นพบความสามารถของตนเอง เช่น งานฝีมือละเอียด เป็นงานที่ตนเองทำได้ดี - รับรู้ว่าตัวเองทำงานได้รอบคอบขึ้น มีความรับผิดชอบ - สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ - รับรู้ว่าตัวเองความพยายามอดทนมากขึ้น - ปรับตัวดีขึ้น พุดเก่งมากขึ้น อารมณ์ดีขึ้น	- หลังจากผ่านโครงการนี้ ทีมได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมากขึ้น - โครงการนี้จะทำให้ทีมมีอาชีพ มีรายได้ - ผลงานบ้านดินของเราเป็นแหล่งหรือศูนย์การเรียนรู้การทำบ้านดินให้ชุมชนอื่น - เป็นวิทยากรสอน “บ้านดิน” ให้กับเครือข่ายในชุมชนที่สนใจ - เป็นทีมบ้านดินรุ่นแรกและเป็นแบบอย่างของทีมบ้านดินที่จะสอนการทำบ้านดินให้กับทีมบ้านดินรุ่นต่อไป	- สมาชิกช่วยเหลือสามัคคีกัน - มีทีมที่คอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีต่อกัน - สมาชิกทีมให้เกียรติกันและกัน - สมาชิกทีมสามารถดูแลตัวเองได้ - สมาชิกทีมเข้าใจเรา และอยู่ด้วยกันเหมือนพี่น้อง - สมาชิกทีมอยู่ด้วยกันด้วยความรัก และมีความสุขจากการทำงานร่วมกัน

6. เล่าถึงสิ่งที่ได้รับ “น้อยกว่า” ที่คาดหวังกับตนเอง โครงการ และต่อเพื่อนร่วมโครงการ

ต่อตนเอง	ต่อโครงการ	ต่อเพื่อนร่วมโครงการ
- ยังไม่มั่นใจมากพอที่จะทำบ้านดินได้ แต่พร้อมและกล้าที่จะเรียนรู้	- งานที่วางไว้บางอย่างไม่เป็นไป ตามเป้าหมายที่วางไว้ - ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป	- ทีมงานที่วางแผนไว้ว่า ๑๐ คนแต่ไม่ครบ มีเพียง ๘ คน ทำให้งานบางอย่างไม่สามารถทำให้เสร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

7. เล่าถึงปัจจัยที่ทำให้สำเร็จ และสิ่งที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยที่ทำให้สำเร็จ	สิ่งที่เป็นอุปสรรค
- มีผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เช่น ครูสอน แหล่งความรู้	- ระยะเวลาการจัดโครงการน้อยไป
- ครอบครัวคอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ	- ปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น ฝนตก ทำให้ไม่สามารถทำงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้
- สมาชิกทีมคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีความผูกพันต่อกัน	- อุปกรณ์ไม่พร้อม ไม่พอใช้
- สมาชิกบางคนมีประสบการณ์เดิมบ้างแล้ว เช่น เคยเป็นช่างไม้ ช่างหล่อ ก่อสร้าง	- สถานที่ในการเก็บอุปกรณ์ไม่ปลอดภัย
- สมาชิกมีความสามารถในการดูแลตนเองได้ดีมีทัศนคติที่ดีต่อการรับประสบการณ์ สมาชิกไม่เกี่ยวข้อง กับสุราและยาเสพติด	
- มีการสนับสนุนค่าตอบแทน และสิ่งอำนวยความสะดวก ในเรื่องที่พัก	
- มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนกาศรสิวีทย์ และเรียนรู้การทำบ้านดินจากโพธิ์วิชาลัย ทำให้เห็นว่าสามารถทำได้จริง	
- ผู้บริหารทั้งโรงพยาบาลวังน้ำเย็นและผู้บริหารโรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์ ที่ให้โอกาสเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้เกิดโครงการดีๆ	
- เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์ให้ความสำคัญและส่งเสริมการทำกิจกรรม โครงการให้กับทีม	

8. อะไรที่โครงการนี้ “ดี” ควรทำต่อ เพราะอะไร

- เป็นโครงการที่ทำให้สมาชิกทีม มีความรู้ และสร้างอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตัวเอง และครอบครัว สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจ ในตนเอง ไม่รู้สึกว่าเป็นภาระของ ครอบครัว สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง ใส่ใจ ดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น

- เป็นโครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ “บ้านดิน” ที่สอดคล้อง กับบริบทของชุมชน เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนมีประสบการณ์ “งานก่อสร้าง” “ช่างไม้” มาก่อนทำให้ สมาชิกสามารถนำ ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว มาเชื่อมโยงกับ ความรู้ “บ้านดิน”

- “บ้านดิน” ตัวอย่าง ที่สมาชิกสร้างขึ้น สามารถเป็นแหล่งหรือศูนย์การเรียนรู้การทำบ้านดินให้ชุมชนอื่น

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เห็น ความสำคัญและสนับสนุนการสร้างบ้านเกิด ให้ องค์กรฯ สำหรับผู้ยากไร้ในแต่ละตำบล ให้เป็นลักษณะ “บ้านดิน”

9. อะไรที่โครงการนี้ควร “ปรับปรุง” เพราะอะไร

- ระยะเวลาการจัดโครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ “บ้านดิน” มีระยะเวลาที่น้อยไป ทำให้ไม่สามารถ สร้างบ้านเสร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบกับช่วงที่มีการดำเนินโครงการเป็น ช่วงฤดูฝนทำให้ กิจกรรมบางอย่างที่ต้องอาศัย การใช้แสงแดดในการตากก้อนดินให้แห้ง ก็ ไม่สามารถทำได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

- อุปกรณ์บางอย่างไม่เพียงพอ ไม่ พร้อมใช้ ทำให้เกิดความล่าช้าต่อการทำงาน

คำแนะนำและข้อเสนอแนะ

1. กระบวนการถอดบทเรียน ทีม เลือกใช้เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective technique) ซึ่งค่อนข้างใช้ระยะเวลายาวนาน สมาชิกที่เข้าร่วมถอดบทเรียน อาจมีความเหนื่อยล้าได้

2. เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective technique) เป็นการถอดบทเรียน หลังทำโครงการเสร็จสิ้น ดังนั้น กระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งใจและข้อมูล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สิ่งทีทีมจะทำให้ สมาชิกที่เข้าร่วมถอดบทเรียน ได้เห็นภาพ เหตุการณ์ร่วมกัน (เสมือนเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้) คือ การเปิดวิทัศน์ การนำเสนอภาพรีวิว ประกอบ

จากการถอดบทเรียนโครงการฝึกทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ สำหรับคนพิการทางจิต จำนวน 8 คน กับระยะเวลา 23 วัน ที่ใช้ชีวิตอิสระด้วยตนเอง พบว่า คนพิการทางจิตมองว่าตนเองสามารถดูแลตนเองดีขึ้น ใส่ใจสุขภาพตัวเองมากขึ้น เห็น ความสำคัญของการรับประทานยา ปรับตัวดีขึ้น มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพดีขึ้น มีความมั่นใจมากขึ้นในการทำงานร่วมกับคนอื่น มีความรับผิดชอบ ใรู้งาน ใรู้เวลาในการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ ให้เกียรติซึ่งกัน และกัน หลากๆประโยชน์ที่สำคัญๆ ที่สื่อให้ รับรู้ว่าคุณพิการทางจิตมีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เช่น “มีความภาคภูมิใจ ตัวเองสามารถ

ใช้ชีวิตด้วยตัวเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น” “ได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถทำได้จากคนในชุมชน” “มีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้า” “ภูมิใจที่คนในชุมชนเรียกพวกเราว่า ทีมบ้านดิน” “เป็นทีมบ้านดินรุ่นแรกและเป็นแบบอย่างของทีมบ้านดินที่จะสอนการทำบ้านดินให้กับทีมบ้านดินรุ่นต่อไป” จากเสียงสะท้อนเหล่านี้สามารถบอกได้ถึงผลลัพธ์ของโครงการได้ดี และโครงการดังกล่าวคงเป็นเพียงก้าวแรก สำหรับก้าวต่อไปในการสร้างทีมบ้านดินรุ่นที่สอง เพื่อให้ทีมบ้านดินรุ่นแรกได้เปลี่ยนบทบาทตนเองมาเป็น “ทีมวิทยากรบ้านดิน” และการผลักดันให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการสร้างบ้านเกิดให้ องค์กราชน สำหรับผู้ยากไร้ในแต่ละตำบล ให้เป็นลักษณะ “บ้านดิน”

เอกสารอ้างอิง

1. ชุทธคนัย สีดาหาล้า. ถอดบทเรียน...ไม่ยากอย่างที่คิด; 2550.
2. กลุ่มงานควบคุมโรคสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา. รายงานการถอดบทเรียน การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหาเอดส์; 2552.
3. ประภาพรธรรม อุ่นอบ. แนวคิดและวิธีวิทยากรถอดบทเรียน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; 2552.